

SOCIOPOLIS™

Social, Political & Market Research

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА РОЗВИТОК ПРОВІДНИХ СУДОВИХ СИСТЕМ РЕФОРМУВАННЯ ТА ВИКЛИКИ

СОЦІОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

---

www.sociopolis.ua

МЕТОДОЛОГІЯ

**КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ «ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА РОЗВИТОК
ПРОВІДНИХ СУДОВИХ СИСТЕМ. РЕФОРМУВАННЯ ТА ВИКЛИКИ»**
проведене Дослідницькою компанією «Соціополіс» у співпраці з
Адвокатським об'єднанням «Ганна Іщенко та партнери».

ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

з 10 по 29 січня 2024 року

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

оцінка сучасного стану провідних судових систем (Данії, Норвегії, Фінляндії та Нової Зеландії). Виявлення закономірностей, особливостей, слабких та сильних сторін.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Судові системи Данії, Норвегії, Фінляндії та Нової Зеландії

МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ

Метод дослідження - кабінетне дослідження (Desk Research), яке полягало у зборі доступної інформації за вказаною темою (зокрема, нормативно-правових актів, аналітичних звітів, публікацій у спеціалізованих виданнях, статистичних даних тощо) та аналізі та узагальненні зібраної інформації

1.		2.	
1.1		2.1	
1.2		2.2	
1.3		2.3	
1.4		2.4	
1.5	-	2.5	-
1.6		2.6	
1.7		2.7	
1.8		2.8	
1.9		2.9	
1.10		-Судова адміністрація Норвегії	
-		-Розподіл бюджетів	
-		-Принцип подвійного керівництва	
-		-Відповідальність судді	
-		-Велика тривалість розгляду справ	
		2.10 Особливості Судової системи Норвегії	
		-Незалежність судової системи	
		-Довіра суспільства	
		-Взаємодія з владою	
		-Господарський та Адміністративний суд	
		-Підготовка суддів	

3.		4. Нова Зеландія	
3.1		4.1 Загальний стан судової системи	
3.2		4.2 Структура Судової системи Нової	
3.3		Зеландії	
3.4		4.3 Спеціальні суди Нової Зеландії	
3.5	-	3.6 4.4 Особливості судової системи Нової	
		Зеландії	5.
		-Незалежність судової влади	
3.8		-Довіра суспільства	
3.9		-Присяжні	
3.10	Особливості судової системи Фінляндії	-Взаємодія з владою	
	-Незалежність судової системи	-Консервативність системи	
-		-Спеціальні суди	
-		-Господарський та Адміністративний суд	
-		-Прецедентне право	
-			
-			
-			
-			
-			

Рейтинг країн світу за Індексом Верховенства Права
Rule of Law Index 2023

1	Данія	0.90
2	Норвегія	0.89
3	Фінляндія	0.87
4	Швеція	0.85
5	ФРН	0.83
6	Люксембург	0.83
7	Нідерланди	0.83
8	Нова Зеландія	0.83
.....		
89	Україна	0.49

Рейтинг країн світу за Індексом щастя
World Happiness Report 2023

1.	Фінляндія	7.804
2.	Данія	7.586
3.	Ісландія	7.530
4.	Ізраїль	7.473
5.	Нідерланди	7.403
6.	Швеція	7.395
7.	Норвегія	7.315
8.	Швейцарія	7.240
9.	Люксембург	7.228
10.	Нова Зеландія	7.123
.....		
92.	Україна	5.071

:

1.1

Місце в рейтингу за Індексом верховенства права - 1/142

Місце в рейтингу за Індексом щастя - 2/137

Загальна оцінка Цивільного судочинства - 0,86

Доступність та цінова доступність - 0,78

Відсутність дискримінації - 0,87

Відсутність корупції - 0,99

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,91

Відсутність необґрунтованих зволікань - 0,70

Ефективність правозастосування - 0,90

Альтернативне вирішення спорів - 0,85

Загальна оцінка Кримінального судочинства - 0,83

Ефективність розслідування - 0,68

Своєчасність та ефективність судових рішень - 0,75

Ефективність пенітенціарної системи - 0,77

Відсутність дискримінації - 0,79

Відсутність корупції - 0,99

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,94

Належна судова процедура - 0,91

*Згідно з даними WJP Rule of Law Index 2023 Global Press Release, October 25, 2023 / Індекс верховенства права Всесвітнього проєкту правосуддя (WJP) 2023

та World Happiness Report 2023, 20 March, 2023 / Всесвітній звіт щастя ООН 2023

СТАТКИ КРАЇНИ ТА БЮДЖЕТ СИСТЕМИ

1.2

Населення - 5 840 045

ВВП на душу населення - 53 470 € (медіана Ради Європи - 20 301 €)

Середня річна заробітна плата - 40 872 € (медіана Ради Європи - 20 612 €)

Бюджет Судової системи:

92,4 € на жителя (медіана Ради Європи - 64,5 €)

0,17% ВВП (медіана Ради Європи - 0,3%)

Розподіл бюджету Судової системи:

50% - суди

23% - судові переслідування

27% - правова допомога (один із найвищих показників правової допомоги в Європі)

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

КАДРИ ТА ГЕНДЕРНИЙ БАЛАНС

1.3

Кількість суддів в Данії - 6,6 на 100 000 жителів

Кількість суддів в Європі (медіана Ради Європи) - 17,6 на 100 000 жителів

Кількість суддів в Данії за останні роки залишається сталою. Показник Данії значно нижче, ніж в середньому по країнах Ради Європи.

Кількість юристів - 117 на 100 000 жителів

Кількість юристів (медіана Ради Європи) - 134,51 на 100 000 жителів

Загальна кількість юристів в Данії трохи зростає, але повільнішими темпами, ніж в середньому по країнах Ради Європи.

Частка жінок серед суддів Данії - 54%

Частка жінок серед голів судів Данії - 41% (зросла з 28% у 2012 році до 41% у 2020 році)

Частка жінок серед керівників прокуратур - 32% (дещо впала з 35% у 2012 році)

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

1.4

Заробітна плата судді в Данії на початку кар'єри - 122 545 €
Заробітна плата судді в Європі на початку кар'єри - 46 149 €

Заробітна плата прокурора в Данії на початку кар'єри - 48 322 €
Заробітна плата прокурора в Європі на початку кар'єри - 37 304 €

Заробітна плата судді в Данії наприкінці кар'єри - 236 387 €
Заробітна плата судді в Європі наприкінці кар'єри - 90 287 €

Заробітна плата прокурора в Данії наприкінці кар'єри - немає даних
Заробітна плата прокурора в Європі наприкінці кар'єри - 67 051 €

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

1.5

Індекс ICT (Інформаційно-комунікаційних технологій) Данії- 4,9

Індекс ICT в Європі (медіана Ради Європи) - 6,5

вимірюється від 0 до 10; поволі зростає (на 0,7 за останній період); значно нижчий медіани Ради Європи

Частка бюджету ICT в загальному бюджеті судів - 8,85%

(це значний відсоток в бюджеті судової системи, що свідчить про курс на розвиток IT систем)

Запроваджена система самообслуговування для заяв на правову допомогу.

Переважає більшість заяв надходить в електронному вигляді, а потім автоматично реєструються в системі управління справами.

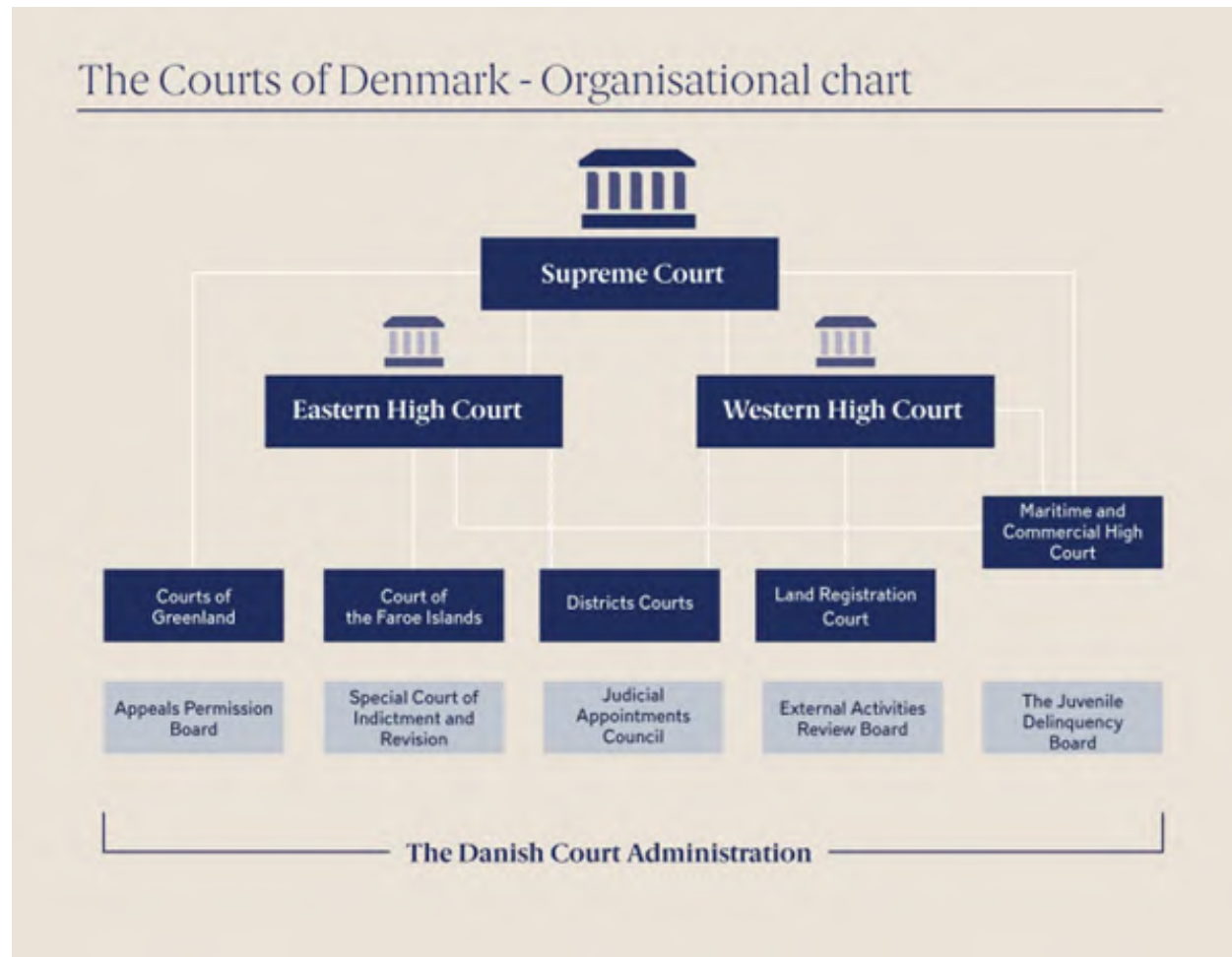
Рішення про надання правової допомоги також надсилаються заявникам в електронному вигляді.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ ДАНІЇ*

1.6

[*Верховний Суд; Східний Високий Суд, Західний Високий Суд; Морський і Господарський суд; Суд Гренландії, Суд Фарерських островів, Районні суди (24 Районних суди), Земельний реєстраційний Суд; Апеляційна Рада, Спеціальний обвинувальний і ревізійний суд, Рада з призначення суддів, Наглядова Рада з питань зовнішньої діяльності, Рада у справах неповнолітніх; Судова адміністрація Данії.]

”

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ ДАНІЇ*

1.6

Районні суди

Суди першої інстанції. Процедура розгляду судових справ не пов'язана з дотриманням великої кількості формальностей, з обмеженнями у представленні доказів або зі строгими правилами їх оцінки.

Судові рішення та вирoki, винесені данськими судами, можуть бути оскаржені, як правило, тільки один раз. При цьому судом другої інстанції справу по суті розглядається заново. Лише у виняткових випадках з дозволу міністра юстиції, Верховний суд може прийняти до виробництва справу про скаргу на рішення або вирок нижчого суду вже розглянуте судом другої інстанції.

Східний Високий Суд

Західний Високий Суд

Апеляційна інстанція.

Працюють як суди першої інстанції у цивільних і кримінальних справах, які не підпадають під юрисдикцію нижчих судів по категорії справи, суму позову або по тяжкості покарання.

Верховний Суд

Суд вищої інстанції.

Складається із Голови Верховного суду та 18 суддів.

Розглядає скарги на рішення судів нижчих ланок та скасування рішень, що вступають у суперечність із законом. Постанови Верховного суду мають силу прецеденту, обов'язкового для виконання іншими судами.

СПЕЦІАЛЬНІ СУДИ ДАНІЇ

1.7

Розвиток судової системи Данії йде шляхом додавання до своєї структури нових спеціалізованих судів з метою кращого задоволення потреб громадян.

Морський Господарський суд (Sø-og Handelsretten)

Займає важливе місце в судовій системі. Розглядає справи про порушення прав на інтелектуальну власність, суперечки у сфері патентного права, справи про банкрутство та справи, пов'язані з перевезеннями морським, наземним, повітряним та іншим транспортом.

Реєстраційний суд (Tinglysningsretten)

Реєстраційний суд займається реєстрацією прав на земельні ділянки, нерухоме майно, автотранспорт, частки в компаніях, акціях в акціонерних товариствах та іншими подібними питаннями.

Спеціальний апеляційний суд (Særlige Klagereten)

Спеціальний апеляційний суд розглядає заяви про поновлення кримінальних справ, скарги на суддів та прохання про відведення захисників.

Суд з питань усунення з посади (Rigsretten)

Суд з питань усунення з посади був утворений Конституцією 1849 року, положення якої про цей суд були потім доповнені Законом від 1852 (Rigsretsloven). Суд з питань усунення з посади розглядає справи щодо міністрів, які обвинувачуються у незаконному перебуванні на посаді. Усього за історію суду було розглянуто 5 справ, дві з яких закінчились обвинувальними вирокami.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ТА АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

1.8

Важливе місце в судовій системі відводиться Морському Господарському суду (Sø-og Handelsretten), що засідає у Копенгагені.

Справи в ньому, як правило, розглядаються колегією у складі одного професійного судді та двох або чотирьох судових засідателів з-поміж фахівців, що володіють відповідним досвідом.

Цей суд розглядає не лише цивільні спори, але й справи про кримінальні злочини, пов'язані з його спеціалізацією

До складу Морського Господарського суду входять також суди по розгляду трудових конфліктів, у справах про банкрутство та ін.

У Данії немає адміністративних судів, проте дії адміністративних органів можуть бути оскаржені в загальні суди аж до Верховного.

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ДАНІЇ

1.9

Коефіцієнт розгляду справ

(співвідношення кількості вирішених справ на кількість справ, що надійшли):

Цивільні справи у судах першої інстанції - 111,1%

Цивільні справи у судах другої інстанції - 98,2%

Цивільні справи у судах третьої інстанції - 105,1%

Кримінальні справи у судах першої інстанції - 95,2%

Кримінальні справи у судах другої інстанції - 97,6%

Кримінальні справи у судах третьої інстанції - 103,3%

Час розгляду справи:

Цивільні справи у судах першої інстанції - 190 днів

Цивільні справи у судах другої інстанції - 180 днів

Цивільні справи у судах третьої інстанції - 257 днів

Кримінальні справи у судах першої інстанції - 64 дні

Кримінальні справи у судах другої інстанції - 141 день

Кримінальні справи у судах третьої інстанції - 194 дні

Найефективніша ланка - суди першої інстанції

Найефективніша галузь права (сукупно для всіх судів) - кримінальна

Найвищий час розгляду справ - Верховний Суд (вище медіани Ради Європи)

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ДАНІЇ

1.10

Незалежність судової влади

Данія має давні традиції боротьби за незалежність суду.
1661 рік - король Данії засновує Верховний суд.
1849 рік - король Данії втрачає право бути присутнім на засіданнях Верховного суду

Починаючи з 1950-х років, судова система Данії зазнала багатьох реформ, головним чином спрямованих на її повну незалежність від законодавчої влади.

Крім того, данці вирішили усунути залежність своїх судів від Міністерства оборони - урядового органу, який наглядав за їх діяльністю раніше.

Таким чином, можна стверджувати, що серед скандинавських країн Данія має найбільш незалежну судову систему.

Довіра суспільства

Громадяни Данії мають складні стосунки з владою: все більше людей не довіряють парламенту, але більшість із них довіряють судовій системі.

Верховний Суд Данії

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ДАНІЇ

1.10

Спеціалізовані суди

Після докорінної реформи судової системи Данія продовжує впроваджувати інновації, додаючи нові суди до своєї судової структури, щоб краще задовольняти потреби своїх громадян.

Морський Господарський суд не втратив своє історичне значення, навпаки - продовжує відігравати важливу роль, постійно розширюючи свої спеціалітети.

Адміністративні суди - відсутні, дані питання підсудні судам загальної юрисдикції.

Боротьба з корупцією

Данські судді ретельно перевіряються, і всі їхні записи є доступними для громадськості, щоб забезпечити абсолютну прозорість у всіх питаннях.

Західний Високий суд у Віборгу, Ютландія

НОРВЕГІЯ

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

2.1

Місце в рейтингу за Індексом верховенства права - 2/142

Місце в рейтингу за Індексом щастя - 7/137

Загальна оцінка Цивільного судочинства - 0,86

Доступність та цінова доступність - 0,72

Відсутність дискримінації - 0,77

Відсутність корупції - 0,96

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,94

Відсутність необґрунтованих зволікань - 0,81

Ефективність правозастосування - 0,93

Альтернативне вирішення спорів - 0,92

Загальна оцінка Кримінального судочинства - 0,83

Ефективність розслідування - 0,62

Своєчасність та ефективність судових рішень - 0,74

Ефективність пенітенціарної системи - 0,92

Відсутність дискримінації - 0,74

Відсутність корупції - 0,95

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,91

Належна судова процедура - 0,89

*Згідно з даними WJP Rule of Law Index 2023 Global Press Release, October 25, 2023 / Індекс верховенства права Всесвітнього проєкту правосуддя (WJP) 2023

та World Happiness Report 2023, 20 March, 2023 / Всесвітній звіт щастя ООН 2023

НОРВЕГІЯ

СТАТКИ КРАЇНИ ТА БЮДЖЕТ СИСТЕМИ

2.2

Населення - 5 391 369

ВВП на душу населення - 59 159 € (медіана Ради Європи - 20 301 €)

Середня річна заробітна плата - 54 784 € (медіана Ради Європи - 20 612 €)

Бюджет Судової системи:

424 776 457€ - загальний бюджет Судової системи

78,8€ на жителя (медіана Ради Європи - 64,5 €) 0.13%

ВВП (медіана Ради Європи - 0,3%)

Розподіл бюджету Судової системи:

62% - суди

7% - судове переслідування

31% - правова допомога (значно вище медіани Ради Європи)

Норвегія продовжує міцну традицію щедрої правової допомоги та витрачає з бюджету правової допомоги 24,5 євро на жителя. Показники Норвегії на 4% вище бюджету правової допомоги Данії й значно вище середнього показника по Європі. Судова система Норвегії входить до переліку систем з найвищим показником правової допомоги на судову справу, а також надає допомогу у великій кількості справ.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

НОРВЕГІЯ

КАДРИ ТА ГЕНДЕРНИЙ БАЛАНС

2.3

Кількість суддів в Норвегії - 11,02 на 100 000 жителів
Кількість суддів в Європі (медіана Ради Європи) - 17,6 на 100 000 жителів

Кількість суддів в Норвегії за останні роки залишається сталою. Показник Норвегії є нижчим, ніж в середньому по країнах Ради Європи.

Кількість юристів - 159,94 на 100 000 жителів
Кількість юристів (медіана Ради Європи) - 134,51 на 100 000 жителів

Загальна кількість юристів в Норвегії продовжує зростати, їх кількість вища, ніж в середньому по країнах Ради Європи.

Частка жінок серед суддів Норвегії - 45%

Частка жінок серед голів судів Норвегії - 38% (зросла з 32% у 2012 році до 38% у 2020 році)

Частка жінок серед керівників прокуратур - 23% (зросла з 8% у 2012 році)

У Норвегії лише 11 професійних суддів на 100 000 жителів, що значно нижче медіани Ради Європи. Крім того, 30% посад в судах першої інстанції обіймають заступники суддів - молоді юристи, тимчасово призначені на терміни не більше 3 років. За деякими винятками, вони виконують ту ж роботу, що й професійні судді. Норвегія є країною з найбільшою кількістю народних засідателів - 742 на 100 тис. жителів.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

НОРВЕГІЯ

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

2.4

Заробітна плата судді в Норвегії на початку кар'єри - 112 346 €

Заробітна плата судді в Європі на початку кар'єри - 46 149 €

Заробітна плата судді в Норвегії наприкінці кар'єри - 178 574 €

Заробітна плата судді в Європі наприкінці кар'єри - 90 287 €

Заробітна плата прокурора в Норвегії на початку кар'єри - 54 724 €

Заробітна плата прокурора в Європі на початку кар'єри - 37 304 €

Заробітна плата прокурора в Норвегії наприкінці кар'єри - 124 924 €

Заробітна плата прокурора в Європі наприкінці кар'єри - 67 051 €

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

НОРВЕГІЯ

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

2.5

Індекс ICT (Інформаційно-комунікаційних технологій) Норвегії - 8,15

Індекс ICT в Європі (медіана Ради Європи) - 6,5
вимірюється від 0 до 10; вищий медіани Ради Європи

Інвестиції в технічне обладнання та останні законодавчі зміни в Норвегії зробили можливим проведення цифрових судових слухань.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

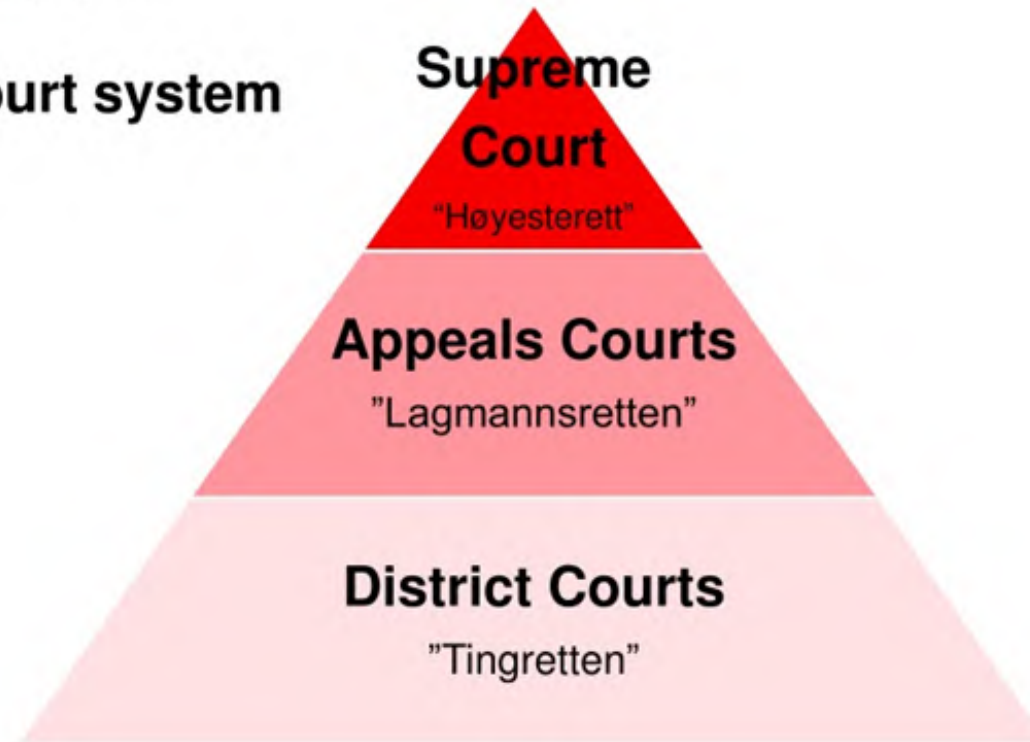
НОРВЕГІЯ

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ НОРВЕГІЇ

UiO : Faculty of Law
University of Oslo

Court system

2.6

[*Верховний Суд; Апеляційні суди, Окружні суди]

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ НОРВЕГІЇ

2.6

Окружні суди (Tingrettene)

Перша інстанція

Суди першої інстанції. Перша інстанція по кримінальних справах розглядаються суддею та 2 присяжними. Цивільні справи розглядаються одним суддею або в окремих випадках суддею та 2 експертами у відповідній сфері (економіки, фінансів, будівництва, сільського господарства тощо).

Апеляційні суди (Lagmannsrettene)

Друга інстанція

Суди апеляційної інстанції розглядають апеляційні скарги на судові рішення у цивільних, кримінальних та адміністративних справах.

Апеляційний суд вирішує кримінальні справи у складі 3 суддів та 4 присяжних. Особливо складні справи, коли санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі більше, ніж на 6 років складається з колегії із 3 суддів та 10 присяжних.

Всього у Норвегії є шість апеляційних судів.

Верховний суд (Høyesterett)

Суд вищої інстанції

Головним завданням Верховного суду є робота з уніфікації права і формуванню однакової судової практики для подальшого застосування всіма судами, які складають судову систему країни.

До Верховного суду в порядку апеляції оскаржуються цивільні, кримінальні та адміністративні справи, розглянуті нижчими апеляційними судами.

Верховний суд виносить рішення про відповідність конституції країни наявних законопроектів.

НОРВЕГІЯ

СПЕЦІАЛЬНІ СУДИ НОРВЕГІЇ

2.7

Земельні суди Норвегії (jordskiftedomstolene)

Розглядають справи щодо прав власності. Рішення земельних судів можуть бути оскаржені до звичайних апеляційних судів.

Трудовий суд Норвегії (Arbeidsretten)

Суд обмеженої юрисдикції, розташований в Осло, який розглядає спори щодо колективних трудових договорів. Рішення Трудового суду Норвегії є остаточними і, як правило, не може бути оскаржене через апеляцію.

Земельний трибунал Фіннмарка (Utmarksdomstolen for Finnmark)

Створено в 2014 році для розгляду спорів щодо прав на землю та воду в регіоні Фіннмарк. Рішення земельного трибуналу Фіннмарка можуть бути оскаржені безпосередньо до Верховного суду.

Національний страховий суд (Trygderetten)

Незалежний національний апеляційний орган, який розглядає спори щодо соціального забезпечення та пенсії. Рішення Національного страхового суду можна оскаржити безпосередньо в апеляційному суді (lagmannsrett), минаючи таким чином розгляд в окружному суді (tingrett).

Адміністративні суди - відсутні

Суди адміністративної ланки в Норвегії не існують, але судова практика виробила неписане правило, згідно якого загальні суди можуть приймати на розгляд скарги на основі рішень будь-яких адміністративних органів, в тому числі уряду і короля. Лише деякі судові функції виконує Національний страховий суд, який приймає скарги на рішення відповідних держорганів.

НОРВЕГІЯ

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ НОРВЕГІЇ

2.8

Коефіцієнт розгляду справ

(співвідношення кількості вирішених справ на кількість справ, що надійшли):

Цивільні справи у судах першої інстанції - 99.7%

Цивільні справи у судах другої інстанції - немає даних

Цивільні справи у судах третьої інстанції - немає даних

Кримінальні справи у судах першої інстанції - 98.6%

Кримінальні справи у судах другої інстанції - 96.3%

Кримінальні справи у судах третьої інстанції - 113.2%

Час розгляду справи:

Цивільні справи у судах першої інстанції - 183 днів

Цивільні справи у судах другої інстанції - немає даних

Цивільні справи у судах третьої інстанції - немає даних

Кримінальні справи у судах першої інстанції - 66 дні

Кримінальні справи у судах другої інстанції - 128 день

Кримінальні справи у судах третьої інстанції - 34 дні

Показники у цивільних судових справах першої інстанції нижчі за медіану Ради Європи.

У кримінальних справах показники перевищують медіану Ради Європи лише у 2-й інстанції, тоді як у 1-й та 3-й інстанціях значення значно нижчі за відповідні європейські медіани.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

НОРВЕГІЯ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ

2.9

Судова адміністрація Норвегії

Судова адміністрація Норвегії (NCA) - керівний орган, основне завдання якого - сприяти та допомагати судам у виконанні їх функцій та вчасно реагувати на виклики часу. Займається наданням підтримки суддям і персоналу судів, яка необхідна для виконання їхніх функцій та ефективного відправлення правосуддя. Судова адміністрація виконує керівну роль, а також виконує функцію найвищого роботодавця і працює над підвищенням суспільної довіри до судів.

Розподіл бюджетів

Розподіл судових бюджетів – інструмент управління судами на національному рівні.

Кожен суд отримує свій власний річний бюджет. Він виділяється NCA (Судова адміністрація Норвегії) разом з переліком очікувань та вимог, що пред'являються до кожного суду. І голова суду згодом готує і надає річний звіт до NCA.

НОРВЕГІЯ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ

2.9

Принцип подвійного керівництва

В судах Норвегії застосовується принцип подвійного керівництва. Повноваження розподілені між головою та адміністратором суду. Голова вказує напрямок, адміністратор - займається кадрами, бухгалтерією і загальним управлінням. Раніше голова суду займався лише судівською діяльністю і не був так зайнятий керівництвом. Тепер це вимога як з боку співробітників, так і з боку суспільства щодо розширення лідерства.

Відповідальність судді

Раніше кожен суддя відчував відповідальність тільки за свої справи - «кожен суддя створював свій суд». Тепер судді відповідальні за весь портфель справ – 13 суддів, але один суд.

”

НОРВЕГІЯ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ

2.9

Велика тривалість розгляду справ

У зв'язку з частими скаргами на тривалість судового розгляду, суддя, що головує, повинен звітувати про свій нагляд у відповідній справі.

2008 року набув чинності Закон про спори, згідно з яким всі судді повинні оперативніше розглядати свої справи та ухвалювати рішення протягом 6 місяців. Метою Закону про спори було запровадження нової культури судочинства.

Голова суду повинен перевіряти тих суддів, які не стежать за своїм робочим навантаженням, і якщо суддя працює з окремою справою занадто повільно, голова повинен зайнятися справою сам або передати його наступному судді у списку розсилання.

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ НОРВЕГІЇ

2.10

Незалежність судової системи

Існує давня традиція, згідно з якою судді незалежні від прокуратури, уряду, медіа, партій і громад. У зв'язку з цим важливо знати, що судді не можуть бути звільнені або переведені, і їх призначають довічно, тобто до виходу на пенсію у віці 70 років. Це гарантує незалежність. Прокуратура також незалежна; прокурори незалежні від уряду і вирішують, які питання вони будуть розслідувати і притягатимуть до відповідальності, а які – ні.

Довіра суспільства

Суди й судді мають велику довіру норвежців.

Нова стратегія управління спрямована на взаємодію і діалог з суспільством та користувачами судів. Основна мета - підвищення продуктивності та якості обслуговування.

Нова стратегія управління судовою системою Норвегії передбачає:

- 1) зовнішній діалог
- 2) опитування користувачів судів
- 3) внутрішній діалог
- 4) інтерв'ю з усіма суддями й персоналом
- 5) регулярні зустрічі з профспілками в окремому органі взаємодії

НОРВЕГІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ НОРВЕГІЇ

2.10

Взаємодія з владою

На відміну від інших скандинавських країн, Верховний суд Норвегії досить часто втручається в діяльність парламенту, вказуючи на неконституційність його деяких дій

Верховний суд виконує роль конституційного суду і може перевіряти будь-які правові акти на предмет їх відповідності конституції або міжнародним договорам.

Господарський та Адміністративний суд

У Норвегії весь судовий контроль здійснюється судами загальної юрисдикції, а найвищою інстанцією є Верховний суд. Таким чином, немає окремого адміністративного суду для розгляду справ, пов'язаних зі здійсненням публічної влади. Господарські суди також відсутні.

Підготовка суддів

У Норвегії немає навчальних закладів для суддів і прокурорів. Забезпечується первинне та безперервне навчання суддів судовою адміністрацією у співпраці з комітетом суддів.

ФІНЛЯНДІЯ

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

3.1

Місце в рейтингу за Індексом верховенства права - 3/142

Місце в рейтингу за Індексом щастя - 1/137

Загальна оцінка Цивільного судочинства - 0,81

Доступність та цінова доступність - 0,71

Відсутність дискримінації - 0,86

Відсутність корупції - 0,94

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,90

Відсутність необґрунтованих зволікань - 0,59

Ефективність правозастосування - 0,89

Альтернативне вирішення спорів - 0,78

Загальна оцінка Кримінального судочинства - 0,84

Ефективність розслідування - 0,60

Своєчасність та ефективність судових рішень - 0,78

Ефективність пенітенціарної системи - 0,84

Відсутність дискримінації - 0,80

Відсутність корупції - 0,93

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,99

Належна судова процедура - 0,92

*Згідно з даними WJP Rule of Law Index 2023 Global Press Release, October 25, 2023 / Індекс верховенства права Всесвітнього проєкту правосуддя (WJP) 2023

та World Happiness Report 2023, 20 March, 2023 / Всесвітній звіт щастя ООН 2023

ФІНЛЯНДІЯ

СТАТКИ КРАЇНИ ТА БЮДЖЕТ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.2

Населення - 5 533 793

ВВП на душу населення - 42 701 € (медіана Ради Європи - 20 301 €)

Середня річна заробітна плата - 43 140 € (медіана Ради Європи - 20 612 €)

Бюджет Судової системи:

437 789 075€ - загальний бюджет Судової системи

79.11€ на жителя (медіана Ради Європи - 64,5 €)

0.19% ВВП (медіана Ради Європи - 0,3%)

Розподіл бюджету Судової системи:

66% - суди

14% - судове переслідування

20% - правова допомога (значно вище медіани Ради Європи)

Бюджет правової допомоги Фінляндії у розмірі 16,12 євро на жителя значно перевищує середній показник Ради Європи. Фінляндія входить до числа країн, які надають велику суму на правову допомогу у кожній справі про та надають допомогу у великій кількості справ.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ФІНЛЯНДІЯ

КАДРИ ТА ГЕНДЕРНИЙ БАЛАНС

3.3

Кількість суддів у Фінляндії - 19,46 на 100 000 жителів
Кількість суддів в Європі (медіана Ради Європи) - 17,6 на 100 000 жителів

Кількість суддів у Фінляндії останні роки продовжує зростати. Показник Фінляндії є вищим, ніж в середньому по країнах Ради Європи.

Кількість юристів - 73,86 на 100 000 жителів

Кількість юристів (медіана Ради Європи) - 134,51 на 100 000 жителів

Загальна кількість юристів у Фінляндії продовжує зростати. Їх кількість все ще майже у двічі менша, ніж в середньому по країнах Ради Європи (134,51). Проте зростання значне - більш ніж у два рази, порівняно із 2010 роком: із 35.22 до 73,86 на 100 000 жителів

Частка жінок серед суддів Фінляндії - 60% (все іще на 2% менше, ніж медіана Ради Європи)

Частка жінок серед голів судів Фінляндії - 22% (значно нижче медіани Ради Європи - на 16%)

Частка жінок серед керівників прокуратур - 50% (зросла до 50% з 13% у 2012 році; показник значно вище медіани Ради Європи (28%))

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ФІНЛЯНДІЯ

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

3.4

Заробітна плата судді в Фінляндії на початку кар'єри - 66 900 €
Заробітна плата судді в Європі на початку кар'єри - 46 149 €

Заробітна плата судді в Фінляндії наприкінці кар'єри - 136 300 €
Заробітна плата судді в Європі наприкінці кар'єри - 90 287 €

Заробітна плата прокурора в Фінляндії на початку кар'єри - 50 880 €
Заробітна плата прокурора в Європі на початку кар'єри - 37 304 €

Заробітна плата прокурора в Фінляндії наприкінці кар'єри - дані відсутні

Заробітна плата прокурора в Європі наприкінці кар'єри - 67 051 €

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ФІНЛЯНДІЯ

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

3.5

Індекс ICT (Інформаційно-комунікаційних технологій) Норвегії - 8,1

Індекс ICT в Європі (медіана Ради Європи) - 6,5

вимірюється від 0 до 10; вищий медіани Ради Європи

Фінляндія має індекс ICT 8,1 й з підвищенням на 0,6 бала він стабільно покращується.

Інвестиції в бюджет ICT вже окупаються, дивлячись на рівень зростання та поточний стан розвитку ICT.

З 2019 року подання заяв про виклик у безспірних цивільних справах через електронні сервіси є обов'язковим для всіх учасників, крім фізичних осіб.

З 2020 році тривають два великі IT-проекти для адміністративних та загальних судів.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ФІНЛЯНДІЯ

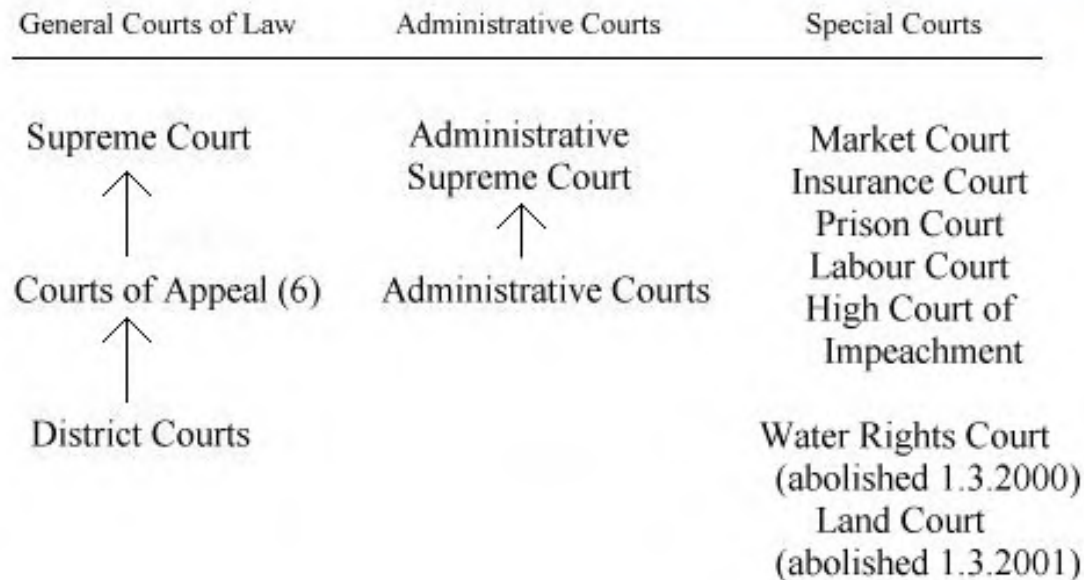
СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.6

The Finnish Courts of Law

The Finnish Supreme Court building

[*Судова система Фінляндії; Будівля Верховного суду Фінляндії; Загальні суди : Верховний суд, Апеляційні суди, Районні суди; Адміністративні суди: Верховний Адміністративний суд, Адміністративні суди; Спеціальні суди: Ринковий Суд, Страховий суд, Prison Court - Тюремний суд - був скасовуваний у 2006 році, Трудовий суд, Високий суд з імпичменту, Суд з водних прав (був скасовуваний 1.3.2000), Земельний суд (був скасовуваний 1.3. 2001)]

ФІНЛЯНДІЯ

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ ФІНЛЯНДІЇ

3.6

Районні суди (Käräjäoikeus)

Суди першої інстанції

Звичайні справи розглядає районний суддя одноособово. Складніші справи - розглядаються трьома суддями. Народні засідателі присутні у кримінальних справах (раніше - також у деяких цивільних). Муніципальні ради призначають народних засідателів строком на чотири роки. Кожен народний засідатель бере участь у слуханні приблизно раз на місяць.

Апеляційні суди (Hovioikeus)

Суди другої інстанції

Більшість справ – це апеляції на рішення районних судів.

Крім того, апеляційні суди як суди першої інстанції розглядають справи про державну зраду та про деякі службові злочини. Гельсінський апеляційний суд має особливі обов'язки, наприклад, надання умовно-дострокового звільнення злочинцям, які відбувають довічне ув'язнення. Вирок апеляційного суду може бути виконано негайно, навіть якщо одна зі сторін звернеться до Верховного суду Фінляндії.

ФІНЛЯНДІЯ

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ ФІНЛЯНДІЇ

3.6

Верховний суд (Korkein Oikeus)

Вища інстанція.

Приймає рішення щодо важливих питань права у справах, які мають значення для всього правового порядку, керуючи відправленням правосуддя в майбутніх справах. Рішення апеляційних судів, а також деякі рішення Страхового Суду бути оскаржені до Верховного Суду за умови, що він надасть на це дозвіл.

Верховний суд консультує Президента Республіки у справах, що стосуються реалізації його або її права на помилування.

Консультує Міністерство юстиції у справах, що стосуються екстрадиції.

Надає юридичні висновки щодо урядових законопроектів на різних етапах законодавчого процесу.

Консультує президента щодо законопроектів, прийнятих парламентом, перед їх ратифікацією.

Верховний Суд може звернутися до Президента з власної ініціативи й запропонувати прийняти новий закон або внести зміни до чинного закону.

Голова та інші судді Верховного Суду призначаються Президентом Республіки.

ФІНЛЯНДІЯ

АДМІНІСТРАТИВНІ СУДИ

3.7

Вищий Адміністративний суд (Korkein hallinto-oikeus)

Складається з голови та 19 інших суддів. Суд має три палати.

Перша палата зосереджується на справах, що стосуються будівництва та планування, екологічних дозволів, нерухомості, поводження з відходами, водних прав, доріг, охорони природи, видобутку земельних ресурсів та загального адміністративного права.

Друга палата розглядає справи, що стосуються оподаткування та митних справ, конкуренції, торгівлі, доступу до документів, управління населенням та водійськими правами та інші справи, пов'язані з транспортними засобами, а також справи, що стосуються дорожнього руху, управління фінансами, аптек, сільського та лісового господарства, управління працею та державних службовців.

Третя палата розглядає справи, що стосуються соціального забезпечення, опіки над дітьми та державного піклування про дітей, національності, іноземців, патентів і реєстрів, місцевого самоврядування, посадових осіб місцевої влади, церковного права, служб інвалідів, психічного здоров'я, охорони здоров'я, медичних інспекцій, шкільної освіти, громадського порядку, масових розваг, а також питання вогнепальної зброї.

Палати розглядають не лише справи, що стосуються вищезазначених предметів, але можуть розглядати будь-які види справ, що підпадають під юрисдикцію суду.

Близько 50% справ, які розглядаються у Вищому адміністративному суді, стосуються питань податків.

ФІНЛЯНДІЯ

АДМІНІСТРАТИВНІ СУДИ

3.7

Адміністративні суди (Hallinto-oikeus)

Створено 9 Адміністративних судів.

Особа або юридична особа, яка вважає рішення державного чи місцевого органу влади щодо них незаконними, має право оскаржити це рішення. Адміністративні акти визнаються за ознакою того, що вони стають обов'язковими без згоди інших залучених сторін. Контракти між органами влади та приватними особами зазвичай підпадають під юрисдикцію загальної судової системи.

Фінська особливість полягає в тому, що в деяких випадках закон може передбачати застосування спеціального позасудового апеляційного заходу, відомого як «запит на виправлення» (oikaisuvaatimus), до того, як адміністративний суд може фактично розглянути справу. Запит на виправлення подається до державного органу (або приватного суб'єкта, що використовує державні повноваження), який прийняв початкове рішення. За допомогою запиту орган влади може ще раз перевірити своє рішення (щоб виключити можливе ненавмисне неправильне застосування закону, орфографічні помилки тощо) і, можливо, змінити його, щоб беззаперечно незаконно прийняте рішення не вирішувалося в суді. Якщо рішення не змінено шляхом виправлення, справжню апеляцію можна подати до адміністративного суду.

ФІНЛЯНДІЯ

СПЕЦІАЛЬНІ СУДИ

3.8

Ринковий Суд

Розглядає справи про ринкове право, конкуренцію та державні закупівлі. Він виносить заборони на незаконне обмеження конкуренції та накладає грошові стягнення. Він також має обов'язки щодо нагляду за злиттям і поглинанням. Крім того, Ринковий суд може скасовувати рішення щодо державних закупівель, коригувати процес закупівлі та призначати компенсаційні виплати. Як особливість, Ринковий суд дотримується цивільної процедури у справах про ринкове право та адміністративної процедури у справах про державні закупівлі та у більшості справ про конкуренцію. Так само, у випадках, коли дотримується цивільна процедура, апеляції на рішення Ринкового суду подаються до Верховного Суду, тоді як справи з адміністративною процедурою оскаржуються до Вищого адміністративного суду.

Страховий суд

Страховий суд має юрисдикцію в певних питаннях соціального страхування, таких як страхування від нещасних випадків, трудові пенсії, пенсії державних службовців, національні пенсії. Попри назву, Страховий суд розглядає не всі види договорів приватного страхування, укладені приватними страховими компаніями, а лише ті, що стосуються страхування від нещасних випадків.

ФІНЛЯНДІЯ

СПЕЦІАЛЬНІ СУДИ

3.8

Трудовий суд

Трудовий суд має юрисдикцію у спрах щодо колективних договорів і колективних договорів державної служби. Спори з індивідуальних трудових відносин розглядаються загальними судами, а спори з індивідуальних державно-службових відносин — адміністративними судами. Тільки профспілки або організації роботодавців можуть подавати позови до Трудового суду. Так само тільки роботодавці або профспілки можуть бути притягнуті до відповідальності в цьому суді. Рішення є остаточними й оскарженню не підлягають.

Високий суд з імпічменту

Високий суд з імпічменту може бути скликаний для розгляду справ щодо кримінальних звинувачень (за правопорушення на посаді) проти Президента Республіки, судді Верховного суду, член уряду (міністр), канцлер юстиції або омбудсмену парламенту. З моменту створення в 1922 році суд збирався лише чотири рази.

Дотримується кримінальної процедури та може використовувати всі засоби, доступні окружному суду. Вирок суду є остаточним. Президент Фінляндії не може помилувати осіб, засуджених Вищим судом з імпічменту. Лише сам суд може скасувати один зі своїх попередніх вироків.

Тюремний суд - був скасовуваний у 2006 році

Суд з водного права - був скасовуваний у 2000 році

Земельний суд - був скасовуваний у 2001 році

ФІНЛЯНДІЯ

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ФІНЛЯНДІЇ

3.9

Коефіцієнт розгляду справ

(співвідношення кількості вирішених справ на кількість справ, що надійшли):

Цивільні справи у судах першої інстанції - 93.6%

Цивільні справи у судах другої інстанції - 104.4%

Цивільні справи у судах третьої інстанції - 108.3%

Кримінальні справи у судах першої інстанції - 89.3%

Кримінальні справи у судах другої інстанції - 104.5%

Кримінальні справи у судах третьої інстанції - 93.4%

Адміністративні справи у судах першої інстанції - 98.7%

Адміністративні справи у судах другої інстанції - немає даних

Адміністративні справи у судах третьої інстанції - 103.1%

Час розгляду справи:

Цивільні справи у судах першої інстанції - 300 днів

Цивільні справи у судах другої інстанції - 210 днів

Цивільні справи у судах третьої інстанції - 127 днів

Кримінальні справи у судах першої інстанції - 189 дні

Кримінальні справи у судах другої інстанції - 182 день

Кримінальні справи у судах третьої інстанції - 122 дні

Адміністративні справи у судах першої інстанції - 274 дні

Адміністративні справи у судах другої інстанції - немає даних

Адміністративні справи у судах третьої інстанції - 214 дні

Загалом суди Фінляндії першої інстанції демонструють найвищі показники часу розгляду справ у всіх трьох розглянутих видах справ, якщо розглядати їх у сукупності.

Найефективніша галузь права – адміністративна з показниками нижче медіани Ради Європи. Найшвидшими є кримінальні справи вищої інстанції.

Щодо цивільних судових справ, то показники часу розгляду справ є вищими за відповідні медіани Ради Європи у першій та другій інстанціях і нижчі за медіану у третій інстанції.

*Згідно з даними Report "European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2022 Evaluation cycle (2020 data) / Звіт Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи (CEPEJ) «Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – цикл оцінки за 2022 рік»

ФІНЛЯНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.10

Незалежність Судової системи

Гарантується Конституцією. Суди несуть єдиний обов'язок застосовувати чинний закон без подальших обмежень. Положення Конституції та інших актів парламенту визначають, що судді діють незалежно при вирішенні кожної окремої справи. Ні виконавча влада, ні будь-який інший орган влади не може давати вказівки судам щодо того, як вони мають вирішувати конкретні справи, а рішення Верховного суду та Вищого адміністративного суду не можуть бути переглянуті жодним іншим органом.

Взаємодія з владою

Суддів призначає Президент Республіки. Суддя не може бути звільнений інакше як за рішенням суду, наприклад, якщо він був засуджений за правопорушення.

Довіра суспільства

Визнається, що довіра громадськості та задоволення споживачів послуг судів є елементами соціального критерію, за яким можна оцінювати функціонування судової системи.

Регулярно проводяться дослідження щодо взаємодії громадян з судами та рівня довіри громадськості до судової системи країни.

ФІНЛЯНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.10

Господарські та Адміністративні суди

Для вирішення господарських спорів сторони звертаються в районний суд, Ринковий суд або арбітраж.

Ринковий суд - є спеціалізованим судом, до якого звертаються найчастіше, особливо, коли справа стосується ринкового права, конкурентного права, наглядових питань, державних закупівель або права інтелектуальної власності.

У Фінляндії діє система адміністративних судів.

Народні засідателі

У Фінляндії 1477 народних засідателів (станом на 2020 рік), які компетентні брати участь у тяжких кримінальних справах.

Їх кількість перевищує кількість професійних суддів в еквіваленті повної зайнятості (1077).

У районних судах професійний суддя може розглядати та вирішувати кримінальну справу, якщо максимальне покарання за вчинення злочину становить до двох років позбавлення волі, тоді як понад два роки справа розглядається та вирішується колегією у складі одного судді та двох народних засідателів.

Суду присяжних як такого у Фінляндії не існує. У цивільних справах до процесу не залучаються непрофесійні судді. Однак у кримінальних справах народні засідателі беруть участь як у розгляді фактів, так і у винесенні вироку.

ФІНЛЯНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.10

Національна судова адміністрація

Створена у 2020 році.

Основні функції:

підготовка бюджету, його управління та розподіл бюджетних коштів між судами

оцінка діяльності судів

збір статистичних даних про діяльність судів

організація спільно з Радою з підготовки суддів тренінгів для суддів

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

”

ФІНЛЯНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.10

Розподіл бюджетів

Річний бюджет – через переговори між Міністерством юстиції та судами.

Після того, як парламент оголосить державний бюджет, відповідальне міністерство (у цьому випадку Міністерство юстиції) повинно негайно затвердити та опублікувати цілі сектору. У рамках системи Міністерство фінансів, зовнішні аудитори та Державна аудиторська служба інформуються про цілі результатів. Річний звіт, який складає Міністерство юстиції, показує, серед іншого, чи досягнуто цих цілей. Суди загальної юрисдикції та адміністративні суди складають власні окремі річні звіти.

Департамент судової адміністрації щорічно проводить переговори «віч-на-віч» із майже 50 суб'єктами судочинства, щоб визначити цілі та завдання на наступний календарний рік. Дискусії починаються із загального огляду поточного стану судової системи, розгляду проектів реформування, які розглядаються, аналізу того, наскільки цілі різних проектів були реалізовані тощо.

Потім обговорення переходять до розгляду поточної ситуації з роботою у відповідному суді; тобто скільки різних справ, як очікується, надійде до суду наступного року, скільки з них суд вирішить і тривалість розгляду різних видів справ. Звичайно, необхідною умовою для таких дискусій є створення якісної статистики щодо справ, які розглядаються судами.

Чисельність постійного персоналу та можливі додаткові судді чи інший персонал на тимчасовий період визначаються шляхом переговорів. Крім того, встановлені часові цілі, наприклад, для цивільних, кримінальних справ і справ про банкрутство. У рамках обговорення підсумків також обговорюються питання та проблеми розвитку діяльності судів. Нарешті, асигнування на покриття витрат на судові операції узгоджуються шляхом переговорів. На ці асигнування суд може придбати певні меблі, обладнання, сплатити орендну плату та зарплату персоналу тощо.

Під час переговорів ведеться протокол, який включає цільові результати та розрахункове навантаження. Він підписується представником Міністерства юстиції та головою відповідного суду. Зазвичай переговори займають 2-4 години.

ФІНЛЯНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.10

Індикатори для оцінки діяльності судів

Департамент судової адміністрації разом із судами встановлює показники оцінки діяльності судів. Їх діяльність оцінюється показниками продуктивності, економічності та авторитету судів.

1. Продуктивність судів

Продуктивність означає або кількість судових рішень на одного суддю, або кількість рішень, винесених судом, поділену на кількість персоналу, що працює в цьому суді.

2. Економічність або ефективність роботи судів

Цю ключову цифру обчислюють діленням витрачених асигнувань на кількість судових рішень, прийнятих судом.

3. Ефективність судової системи

Перші два показники базуються переважно на математичних розрахунках. Ефективність як концепцію значно складніше визначити та кількісно виміряти. Це може означати якісні критерії, що регулюють діяльність суду. Однак проблема полягає в тому, що дуже важко встановити якісні критерії для суду у його відправленні правосуддя. У Фінляндії одним з показників ефективності суду є тривалість судового розгляду. З точки зору належного процесу та прав громадян, дуже важливо, щоб судові справи розглядалися в розумні строки.

ФІНЛЯНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

3.10

Система управління за результатами

Суд сам має активно контролювати власну діяльність і хід розгляду справ, а також планувати та перевіряти використання ресурсів.

Готуючись до переговорів щодо результатів, суди повинні провести внутрішні обговорення своїх робочих навантажень і практики роботи. Система ставить перед суддями, відповідальними за роботу суду, нові виклики. Вони зобов'язані отримувати більше адміністративних знань.

Наголошується, що Суд — це робоче середовище або спільнота, що охоплює різні групи людей, які займаються різними видами справ або беруть участь у них. З цієї причини працівники суду, які займають керівні посади, зобов'язані активно розвивати інформаційні служби та стежити за тим, як розвиваються різні обсяги роботи в підрозділах та відділах суду.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

4.1

Місце в рейтингу за Індексом верховенства права - 8/142

Місце в рейтингу за Індексом щастя - 10/137

Загальна оцінка Цивільного судочинства - 0,78

Доступність та цінова доступність - 0,73

Відсутність дискримінації - 0,71

Відсутність корупції - 0,94

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,86

Відсутність необґрунтованих зволікань - 0,71

Ефективність правозастосування - 0,70

Альтернативне вирішення спорів - 0,80

Загальна оцінка Кримінального судочинства - 0,73

Ефективність розслідування - 0,61

Своєчасність та ефективність судових рішень - 0,72

Ефективність пенітенціарної системи - 0,67

Відсутність дискримінації - 0,58

Відсутність корупції - 0,90

Відсутність неправомірного впливу уряду - 0,87

Належна судова процедура - 0,78

*Згідно з даними WJP Rule of Law Index 2023 Global Press Release, October 25, 2023 / Індекс верховенства права Всесвітнього проекту правосуддя (WJP) 2023

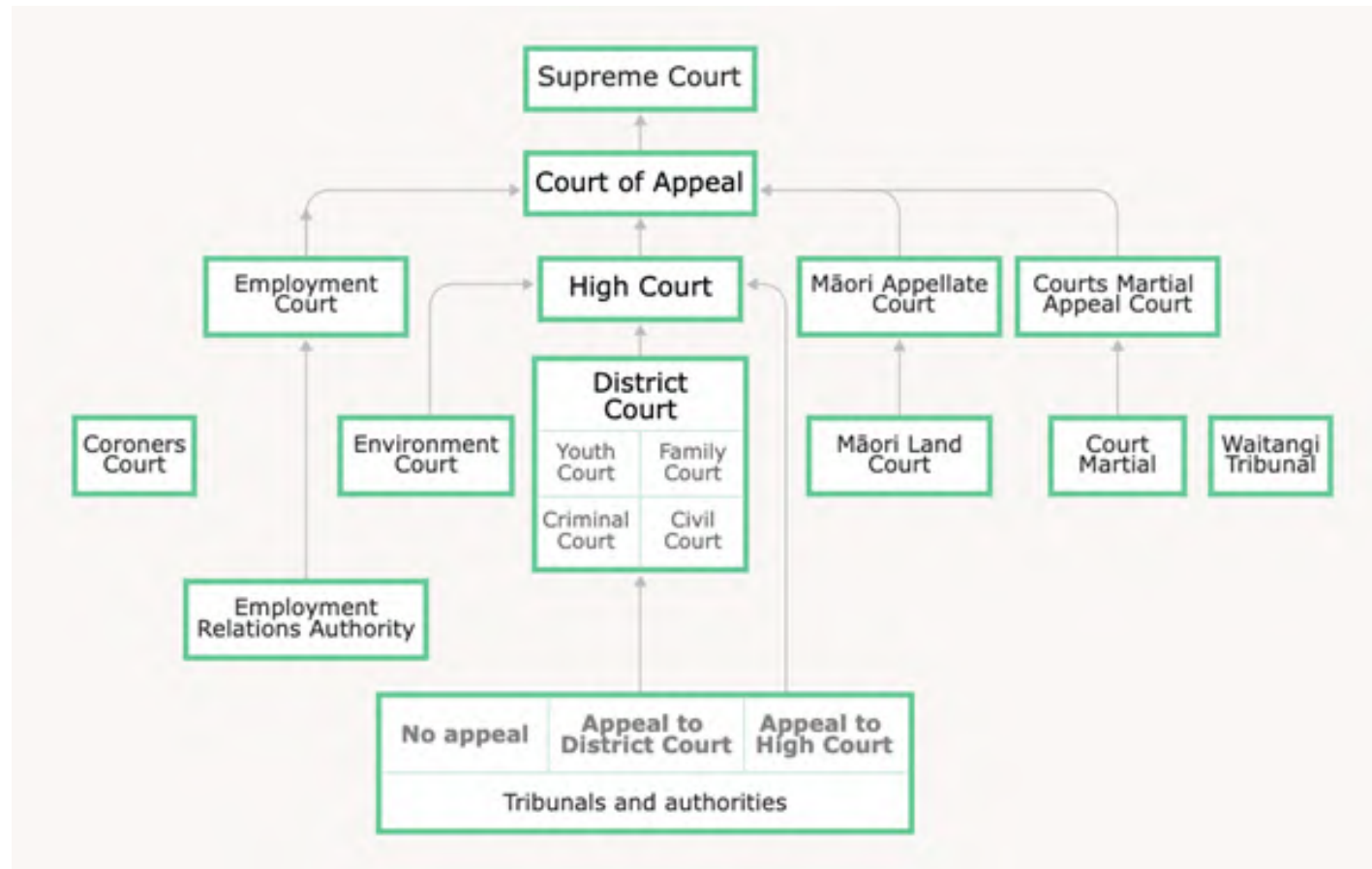
та World Happiness Report 2023, 20 March, 2023 / Всесвітній звіт щастя ООН 2023

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ

4.2

Перелад [*Верховний Суд; Апеляційний суд; Вищий суд; Окружний суд, Суд у справах молоді та Сімейний суд, Кримінальний Суд, Цивільний Суд; Трибунали й органи влади; Трудовий Суд; Екологічний суд; Земельний суд Маорі, Земельний Апеляційний Суд Маорі; Військовий суд, Військовий Апеляційний суд; Трибунал Вайтангі; Коронерський суд]

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ

4.2

Перший рівень

Окружний суд (Te Kōti ā Rohe)

Розглядає більшість кримінальних справ та цивільних справ (якщо сума спору становить менш як 350 000 доларів США).

Сімейний суд і Суд у справах молоді - є частиною окружного суду.

Другий рівень

Вищий суд (Te Kōti Matua)

Це найвищий суд, у якому можуть розпочинати справи.

Найбільш серйозні кримінальні та цивільні справи, де сума спору становить 350 000 доларів США або більше, розглядаються у Високому суді.

Більшість кримінальних справ у Високому суді розглядаються судами присяжних.

Високий суд також розглядає складні цивільні справи, справи з адміністративного права та апеляції на рішення судів і трибуналів нижче.

Третій рівень

Апеляційний суд (Te Kōti Pīra)

Відіграє ключову роль у розвитку правових принципів, виправленні помилок і забезпеченні послідовного застосування закону.

Він розглядає цивільні та кримінальні апеляції на рішення Високого суду та кримінальні апеляції на рішення суду присяжних в окружному суді. Якщо дозвіл надано, апеляційний суд також може розглядати апеляційні скарги на досудові рішення; звернення з питань права до суду з трудових справ; та повторні апеляції на рішення інших судів і трибуналів.

Четвертий рівень

Верховний суд (Te Kōti Mana Nui)

Верховний суд є найвищим і остаточним судом. Він розглядає лише ті справи, коли судді Верховного суду дають дозвіл на апеляцію.

Верховний суд може погодитися розглянути апеляцію лише якщо вона стосується питання загального значення, питання загального комерційного значення, важливого питання або якщо могла статися суттєва судова помилка.

Рішення вищого суду є обов'язковим для судів нижчої інстанції, а рішення Верховного суду є обов'язковими для всіх інших судів.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

СПЕЦІАЛЬНІ СУДИ

SOCIOPOLIS™
Social, Political & Market Research

4.3

Трудовий Суд

Спеціалізований суд з трудових спорів. В основному розглядає питання, що виникають відповідно до Закону про трудові відносини 2000 року. Є судовою інстанцією та має рівний статус із Високим судом Нової Зеландії.

Екологічний суд

Спеціалізований суд, що розв'язує питання планів, дозволів на використання природних ресурсів і екологічних питань.

Земельний суд Маорі

Розглядає питання зайняття, освоєння, утримання та використанню земель маорі (корінне населення).

Трибунал Вайтангі

постійна слідча комісія, завданням якої є тлумачення договору Вайтангі (між народом Маорі та Британською Короною), дослідження порушень договору Короною або її агентами та пропонування засобів відшкодування. Присуджено компенсацій на загальну суму майже 1 мільярд доларів.

Коронерський суд

Суд присяжних, який визначає, чи можна вважати смерть насильницькою (кримінальною). Якщо так, справа отримує подальший хід, і розглядається в традиційному суді.

Коронер - посадова особа, що розслідує смерті, які мають незвичайні обставини або сталися раптово, і безпосередньо визначає причину смерті.

Апеляційний військовий суд

Розглядає апеляції на рішення військових судів

Трибунали з розгляду спорів

Передують судам першої інстанції, є судами з розгляду дрібних позовів. Мають обмежену юрисдикцію щодо розгляду цивільних справ між приватними сторонами, приватні спори, які не стосуються великих грошових сум, стягнення невеликих боргів і т. ін.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

4.4

Незалежність судової системи

Звичаї забороняють органам влади впливати на судові рішення.

Принцип незалежності судів розповсюджується на всіх працівників системи, включаючи секретарів та заступників секретарів суду. Наприклад, окремо зазначається, що ніхто не може впливати на рішення секретарів та помічників секретарів про задоволення чи незадоволення заяви про звільнення від сплати судового збору. Уповноважений з питань суддівської поведінки розглядає скарги на поведінку суддів, але не може розслідувати скарги на судові рішення. Судові рішення можуть бути переглянуті лише в апеляційному або судовому порядку, передбаченому законодавством.

Судді та судові службовці призначаються неpolitично та за суворими правилами щодо перебування на посаді, щоб допомогти зберегти незалежність судової влади від виконавчої влади.

Довіра суспільства

Аналіз судової системи Нової Зеландії свідчить, що судова влада працює прозоро, ефективно та відкрито. У разі виникнення скарг на діяльність суддів фізичні та юридичні особи мають право звернутися до Управління уповноваженого з питань судової поведінки (Office of the Judicial Conduct Commissioner).

У країні існує система безплатної юридичної допомоги як по карних (вона призначається судом малозабезпеченим особам), так і по цивільним справам (у відповідь на прохання, звернене в окружне суспільство юристів).

Присяжні

Сайт Міністерства юстиції Нової Зеландії називає службу присяжних “важливим способом зробити внесок у свою країну та місцеву громаду, а також забезпечити справедливість системи правосуддя для всіх новозеландців”.

Фактично залучаючи пересічних громадян до участі в судових процесах, система долає бар’єр між судовою владою і суспільством, зміцнюючи й без того традиційно високий рівень довіри громадян до судів країни.

У розгляді цивільних справ беруть участь 4 чи 12 присяжних (залежно суми позову), а кримінальних - завжди 12 присяжних.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

4.4

Спеціальні суди

Нова Зеландія має розгалужену систему спеціальних судів, трибуналів, судів з розгляду дрібних спорів, арбітражу. Така система дозволяє вирішувати більшість спорів ще до подання позову до першої інстанції. Таким чином реалізується принцип доступності судової системи для громадян, зростає довіра суспільства, забезпечується високий професійний рівень окремих вузько спеціалізованих суддів та посадових осіб.

Господарський та Адміністративний суд

Значна частина господарських спорів розглядається незалежними центрами вирішення комерційних спорів та управління конфліктами. Висока довіра серед представників промисловості, торгівлі та громадськості до таких організацій забезпечується участю в розв'язуванні спорів груп фахівців, які є експертами у своїх галузях, а також діяльністю на основі принципів справедливості, оперативності та економічної ефективності. Адміністративні справи розглядаються адміністративними трибуналами.

Прецедентне право

Справи, схожі з правової точки зору, зазвичай вирішуються однаково відповідно до рішень суду вищої інстанції. Це називається правилом прецеденту. Таке правило забезпечує послідовність і визначеність у застосуванні закону.

ВИСНОВКИ

5

З початку публікацій дослідження з розрахунком Міжнародного індексу щастя (2006 рік) стала помітна кореляція цього Індексу з міжнародними дослідженнями, які аналізують стан судових систем в різних країнах світу. Сьогодні ми спостерігаємо, що такі списки майже збігаються, тож знайшовши ту чи іншу країну у Світовому рейтингу щастя ми майже впевнено можемо робити висновки про відкритість і доступність судів цієї країни, рівень корупції, кваліфікацію суддів, неупередженість рішень та інших важливих маркерів судоустрою.

Крім того, така кореляція вказує на чутливість суспільства до питань судоустрою, залежність рівня вдоволення жителів країн від процесів, що відбуваються в судовій системі, а також, як показало дослідження, рівня взаємодії та діалогу між судовою владою і громадянами.

Всі країни, що розглядалися, є світовими лідерами за рівнем розвитку та ефективності судової системи. Одночасно, всі вони проходять через процеси реформації, направлені на покращення взаємодії з громадянським суспільством, доступності судів та їх сервісів, налагодження діалогу та збільшення довіри. (Процеси реформування й громадські обговорення проходять в тому числі й у традиційно консервативній Новій Зеландії, яка ґрунтується на Британській системі права й активно використовує інститути на кшталт Суду Коронерів).

Всі країни, що розглядалися, окрім Фінляндії, активно використовують **інститут присяжних** при розгляді справ. У Фінляндії цивільні та кримінальні справи розглядаються колегією у складі одного судді та двох засідателів, які обираються з жителів округу. Кількість народних засідателів у країні (1477) вже перевищує кількість професійних суддів (1077).

ВИСНОВКИ

5

Сайт Міністерства юстиції Нової Зеландії називає службу присяжних “важливим способом зробити внесок у свою країну та місцеву громаду, а також забезпечити справедливість системи правосуддя для всіх новозеландців”. Таким чином, окрім реалізації принципу неупередженості й справедливості, судова система Нової Зеландії фактично залучає громадян до участі в судочинстві, долає бар’єр між судовою владою і суспільством та зміцнює й без того традиційно високий рівень довіри громадян до судів країни.

Довіра до судових інститутів у всіх країнах зберігається на високому рівні, незалежно від показників довіри до законодавчої й виконавчої влади, а часом й на противагу до них.

Показники відсутності корупції у всіх чотирьох країн перебувають на гранично високому рівні. А втім, всі ці країни продовжують реалізовувати нові міри по відкритості діяльності судів та підвищенні громадського контролю. Так, всі записи данських судів наразі є доступними для громадськості, щоб забезпечити абсолютну прозорість.

Питання незалежності судової влади, враховуючи особливості вказаних країн, можна розглядати в історичній перспективі. Кожна країна пройшла свій шлях в ствердженні окремоті та незалежності судів. На сьогодні така незалежність гарантується принципом дожиттєвого призначення суддів, неможливістю звільнення судді без рішення суду, неможливістю переводу судді і т.д. А в Новій Зеландії принцип незалежності судів розповсюджується на всіх працівників системи, включаючи секретарів та заступників секретарів суду. Наприклад, окремо зазначається, що ніхто не може впливати на рішення секретарів та помічників секретарів про задоволення чи незадоволення заяви про звільнення від сплати судового збору.

ВИСНОВКИ

5

Всі чотири країни мають розгалужену систему **спеціальних судів**. Вузька спеціалізація, професійність, доступність та оперативність залишаються основними принципами. Важливе значення для данського суспільства традиційно має **Морський Господарський суд**. Частково його функції виконує **Ринковий суд** у Фінляндії. **Адміністративні суди** відсутні у Данії та Норвегії. В Новій Зеландії дані питання розглядаються адміністративними трибуналами, а в Фінляндії діють Адміністративні суди та Вищий Адміністративний суд.

Розгалужена система спеціальних судів покликана в тому числі розв'язувати проблему **тривалості розгляду справ**. Найінтенсивніше над розв'язанням цієї проблеми працюють в Норвегії. Також нові індикатори та правила контролю впроваджують у Фінляндії.

SOCIOPOLIS™

Social, Political & Market Research

ГО Дослідницька компанія “СОЦІОПОЛІС”

03150, Київ, вул. Ковпака 4, п. 2, офіс 41

+38 044 360 96 49

office@sociopolis.ua

www.sociopolis.ua